

Krosno Odrzańskie, dnia 25 lutego 2021 roku

WTZ.032.1.2021.EN

*Sprawozdanie z działalności rehabilitacyjnej
i wykorzystania środków finansowych
Warsztatów Terapii Zajęciowej
w Krośnie Odrzańskim
w 2020 roku*

Sporządziła:

Zatwierdził:

Załączniki:

- 1) Wykonanie wydatków budżetowych w roku 2020
- 2) Informacja o dochodach bieżących i ich wykonaniu na dzień 31 grudnia 2020 roku
- 3) Informacja o wydatkach bieżących i ich wykonaniu na dzień 31 grudnia 2020 roku
- 4) Informacja o wydatkach na wynagrodzenia i pochodne oraz ich wykonaniu na dzień 31 grudnia 2020 roku
- 5) Część opisowa dotycząca realizacji planu wydatków i dochodów w roku 2020

1. Informacje ogólne

1.1. Nazwa i adres Warsztatów Terapii Zajęciowej:

Warsztaty Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim

ul. Piastów 10h

66-600 Krosno Odrzańskie

1.2. Imię i nazwisko kierownika WTZ: **Ewa Nowicka**

1.3. Jednostka prowadząca WTZ: **Gmina Krosno Odrzańskie**

1.4. Data utworzenia WTZ w Krośnie Odrzańskim: **15.12.2000 r.**

1.5. Data rozpoczęcia działalności przez Warsztaty: **02.01.2001 r.**

1.6. Podstawa działalności:

- **Uchwała Rady Miejskiej Nr XX/153/2000 z dnia 15 grudnia 2000 roku w sprawie utworzenia jednostki budżetowej pn. Warsztaty Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim,**
- **Regulamin Organizacyjny Warsztatów Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim,**
- **Umowa nr 1/WTZ/2021 o prowadzenie i finansowanie działalności Warsztatów Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim z dnia 14 stycznia 2021 roku pomiędzy Powiatem Krośnieńskim, a Gminą Krosno Odrzańskie,**
- **Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 426 ze zmianami),**
- **Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie warsztatów terapii zajęciowej z dnia 25 marca 2004 r. (Dz.U. 2004 Nr 63 poz. 587).**
- **Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 października 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warsztatów terapii zajęciowej (Dz.U. 2020 poz.1877).**

1.7. Liczba uczestników: **41 osób**

1.8. Liczba pomieszczeń użytkowych zajmowanych przez WTZ: **31**

1.9. Powierzchnia pomieszczeń zajmowanych przez WTZ: **762,57 m²**

1.10. Przystosowanie Warsztatów do potrzeb uczestników: **budynek jest pozbawiony barier architektonicznych i wyposażony w dostosowane dla uczestników łazienki i WC oraz odpowiednią liczbę pomieszczeń do terapii uczestników.**

1.11. Środek transportu: **Volkswagen T5 Caravelle – przekazany przez Gminę Krosno Odrzańskie do użytkowania Warsztatom Terapii Zajęciowej.**

2. Finanse Warsztatów

2.1. Kwota środków uzyskanych na działalność WTZ w 2020 roku: **1.026.927,72 zł.**

Źródła finansowania:

- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – **840.135,48 zł,**
- Starostwo Powiatowe w Krośnie Odrzańskim - **98.468,00 zł,**
- Gmina Krosno Odrzańskie – **39.554,98 zł,**
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, grant na realizację projektu pt. „Remont infrastruktury warsztatów Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim – **45.864,26 zł,**
- dochody ze sprzedaży prac wykonanych przez uczestników WTZ – **2.905,00 zł.**

2.2. Kwota środków finansowych wydatkowanych na działalność WTZ w 2020 roku wyniosła **1.026.920,47 zł;**

w tym:

- z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – **840.128,63 zł,**
- ze Starostwa Powiatowego w Krośnie Odrzańskim - **98.468,00 zł,**
- z Gminy Krosno Odrzańskie – **39.554,58 zł,**
- z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, grantu na realizację projektu pt. „Remont infrastruktury warsztatów Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim – **45.864,26 zł,**
- z dochodów ze sprzedaży prac wykonanych przez uczestników – **2.905,00 zł.**

W budżecie na rok 2020 ujęto grant oraz wkład własny Gminy na realizację projektu pt. „Remont infrastruktury warsztatów Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim w łącznej kwocie **85.418,84 zł.**

Programy: pn. „Zajęcia klubowe w WTZ” oraz „Bezpieczne WTZ i rehabilitacja społeczno-zawodowa osób z niepełnosprawnościami” realizowano pozabudżetowo. Szczegółowe sprawozdanie z realizacji programu „Zajęcia klubowe w WTZ”, stanowi oddzielny dokument, który został złożony w Powiatowym Centrum Pomocy rodzinie w Krośnie Odrzańskim, w dniu 08.02.2021 roku, natomiast sprawozdanie z realizacji umowy o powierzenie grantu na realizację projektu pn. „Bezpieczne WTZ i rehabilitacja społeczno-zawodowa osób z niepełnosprawnościami”, wysłano do Lubuskiego Oddziału PFRON w dniu 5 listopada 2020 roku.

Środki pochodzące z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz środki własne Starostwa Powiatowego w Krośnie Odrzańskim, przekazywane były na konto Gminy Krosno Odrzańskie, a następnie przez Gminę na wyodrębnione konto Warsztatów Terapii Zajęciowej w Krośnie

Odrzańskim. Środki Powiatu w roku sprawozdawczym przekazywane były w transzach miesięcznych, natomiast środki PFRON w transzach kwartalnych. Po zakończeniu każdego kwartału, WTZ składały informację z wydatkowanych środków do PCPR i Urzędu Miasta w Krośnie Odrzańskim. Dodatkowo, co miesiąc, do Urzędu Miasta składane były finansowe sprawozdania miesięczne na drukach RB 28S i RB 27S oraz kwartalne RBN i RBZ.

Szczegółowe, roczne sprawozdania finansowe z wykonania dochodów i wydatków Warsztatów Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim w 2020 roku, stanowią załączniki nr 1-5.

2.3. Procentowy udział poszczególnych wydatków związanych z działalnością WTZ w wykorzystaniu środków finansowych w 2020 roku:

2.3.1. Wynagrodzenia pracowników łącznie z dodatkowym wynagrodzeniem rocznym	56,43%
2.3.2. Umowy zlecenia	2,68%
2.3.3. Narzuty na wynagrodzenia (składki ZUS)	9,79%
2.3.4. Odpisy na ZFŚS	1,69%
2.3.5. Usługi obce (zdrowotne, remontowe i pozostałe)	11,86%
2.3.6. Opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych	0,21%
2.3.7. Materiały	1,90%
2.3.8. Materiały do terapii	0,49%
2.3.9. Środki żywności	0,49%
2.3.10. Wyposażenie	5,45%
2.3.11. Energia, gaz, woda	4,69%
2.3.12. Koszty dowozu uczestników/eksploatacja samochodu	0,97%
2.3.13. Koszty treningu ekonomicznego	2,07%
2.3.14. Szkolenia	0,24%
2.3.15. Podróże służbowe	0,10%
2.3.16. Wycieczki i rehabilitacja społeczna	0,37%
2.3.17. Koszty ubezpieczenia uczestników	0,12%
2.3.18. Koszty ubezpieczenia majątku	0,35%
2.3.19. Zakup materiałów papierniczych do sprzętu drukarskiego i urządzeń kserograficznych	0,05%
2.3.20. Opłata z tytułu trwałego zarządu	0,01%
2.3.21. Podatek VAT	0,04%

2.4. Dochody osiągnięte ze sprzedaży prac i produktów wykonanych przez uczestników WTZ w ramach realizowanego programu terapii oraz z wynajmu pomieszczeń.

W roku sprawozdawczym Warsztaty Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim uzyskały dochód ze sprzedaży prac wykonanych przez uczestników, w wysokości **396,00 zł**. Środki finansowe pozyskane ze sprzedaży prac uczestników były przekazywane do kasy WTZ wraz z raportami dziennymi z kasy fiskalnej. Następnie w całości przekazywane były na konto dochodowe Gminy Krosno Odrzańskie. Uchwałą nr XXI/180/20 z dnia 4 czerwca 2020 roku, plan wydatków na rok 2020 został zwiększony także o kwotę **2.509,00 zł** z tytułu dochodów ze sprzedaży prac, wypracowanych w grudniu 2019 roku.

Rada Miejska, uchwałami:

- nr XXI/180/20 z dnia 4 czerwca 2020 roku (2.709,00 zł),
- nr XXIV/203/20 z dnia 8 października 2020 roku (196,00 zł),

systematycznie zwiększała plan budżetowy Warsztatów o wpłacone kwoty.

Warsztaty Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim, w porozumieniu z uczestnikami, w całości przeznaczyły wypracowany dochód ze sprzedaży prac uczestników, na pokrycie wydatków związanych z integracją i rehabilitacją społeczną uczestników tej placówki, w formie nagród za udział w turnieju Darta oraz konkursie na najładniejszą ozdobę choinkową.

3. Uczestnicy WTZ

3.1. Liczba uczestników Warsztatów na dzień 31.12.2020 r. - 41 osób

3.1.1. Liczba uczestników w przedziale wiekowym:

- 21 – 29 - 7 osób (17,07%),
- 30 – 39 - 18 osób (43,90%),
- 40 lat i więcej - 16 osób (39,02%).

3.1.2. Podział ze względu na płeć:

- kobiety - 20 osób (48,78%),
- mężczyźni - 21 osób (51,22%).

3.1.3. Podział ze względu na zamieszkiwaną gminę:

- z Gminy Krosno Odrzańskie - 28 osób (68,29%),
- z Gminy Dąbie - 3 osoby (7,32%),
- z Gminy Bytnica - 7 osób (17,07%),
- z Gminy Maszewo - 3 osoby (7,32%).

3.1.4. Podział ze względu na stopień niepełnosprawności:

- znaczny - 30 osób (73,17%),
- umiarkowany - 11 osób (26,83%).

3.1.5. Podział ze względu na rodzaj niepełnosprawności:

(z uwagi na niepełnosprawność sprzężoną, podanych wielkości nie należy sumować)

- choroby psychiczne – 17 osób,
- narząd ruchu - 9 osób (w tym: jedna poruszająca się wyłącznie na wózku inwalidzkim, 3 na wózku i z balkonikiem, 3 o kulach i na wózkach),
- narząd wzroku – 5 osób (w tym 1 osoba niewidoma),
- choroby neurologiczne – 16 osób,
- epilepsja – 7 osób,
- upośledzenie umysłowe – 41 osób,
- choroby układu oddechowego i krążenia – 2 osoby,
- zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu – 8 osób,
- zespół Downa – 5 osób,
- zespół Williama – 1 osoba,
- zespół łamliwego chromosomu X – 1 osoba,
- inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego – 1 osoba.

3.2. Ogólna frekwencja uczestników w zajęciach warsztatów w poszczególnych miesiącach okresu sprawozdawczego:

Na frekwencję w roku sprawozdawczym ogromny wpływ miała pandemia koronawirusa. Od 12.03.2020 do 22.05.2020 działalność WTZ była zawieszona. Po odwieszeniu działalności frekwencja uczestników systematycznie rosła, aż we wrześniu osiągnęła 58,76%. Ponad pięćdziesięcioprocentowa frekwencja nie pozwalała na utrzymanie reżimu sanitarnego dlatego, zgodnie z przyjętymi procedurami, wprowadzono rotacyjny system zajęć, polegający na podzieleniu uczestników na połowę i prowadzeniu zajęć przez dwa tygodnie dla jednej grupy, a następne dwa tygodnie dla drugiej grupy. Dzięki temu i dzięki wprowadzonym procedurom, udało się uniknąć zachorowań wśród uczestników, mimo występowania choroby u znacznej części kadry.

Miesiąc	Liczba osób uczestniczących w WTZ	Frekwencja na zajęciach wyliczona procentowo
STYCZEŃ	41 osób	69,69%
LUTY	41 osób	69,27%
MARZEC	41 osób	do 11.03.2020 – 85,14% od 12.03.2020 – 0% (zawieszenie działalności)
KWIECIEŃ	41 osób	0% (zawieszenie działalności)
MAJ	41 osób	do 22.05.2020 – 0% (zawieszenie działalności) od 25.05.2020 – 21,95%
CZERWIEC	41 osób	21,60%
LIPIEC	Miesiąc urlopowy, wolny od zajęć	
SIERPIEŃ	41 osób	23,54%
WRZESIEŃ	41 osób	58,76%
PAŹDZIERNIK	41 osób	do 09.10.2020 – 55,40% od 12.10.2020 – 17,07 (wprowadzenie rotacyjnego systemu zajęć)
LISTOPAD	41 osób	9,63% (rotacyjny system zajęć i 5-cio dniowa kwarantanna)
GRUDZIEŃ	41 osób	11,96% (rotacyjny system zajęć)

3.3. Liczba osób, które opuściły placówkę w okresie sprawozdawczym:

Z listy uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim, z dniem 28.08.2020 r. wykreślono Pana

Przyczyny opuszczenia Warsztatów:

Pisemna rezygnacja Pana z dnia 25.08.2020 roku, podyktowana nagłą koniecznością zmiany miejsca zamieszkania.

3.4. Liczba osób przyjętych do placówki w okresie sprawozdawczym:

Decyzją Rady Programowej WTZ nr 3/28/08/2020 z dnia 28.08.2020 r. (protokół nr WTZ.411.11.2020.IŻ), do udziału w zajęciach terapeutycznych w Warsztatach Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim, przyjęto na okres próbny od 01.09.2020 do 30.11.2020, Panią Następnie decyzją nr 4/27/11/2020 z dnia 27.11.2020 (protokół nr WTZ.411.15.2020.IŻ), uczestniczka Pani została przyjęta, po okresie próbnym, na czas nieokreślony od dnia 01.12.2020 r.

4. Kadra WZ na dzień 31.12.2020 roku:

4.1. Liczba osób zatrudnionych - 15 osób na umowę o pracę i 4 osoby na umowę zlecenie.

4.2. Liczba etatów – 11,125

4.3. Charakterystyka zatrudnienia:

Stanowisko	Wykształcenie	Tytuł	Etat	Data zatrudnienia	Forma zatrudnienia	Uwagi
Kierownik	wyższe	mgr inż.	1	02.01.2001 r.	Umowa o pracę	
Terapeuta zajęciowy	wyższe	mgr	$\frac{3}{4}$	04.02.2019 r.	Umowa o pracę	
Starszy terapeuta zajęciowy	średnie	-	1	18.09.2007 r.	Umowa o pracę	
Instruktor reintegracji zawodowej	średnie	-	$\frac{3}{4}$	08.10.2019 r.	Umowa na zastępstwo	za pracownicę przebywającą na urlopie rodzicielskim
Instruktor terapii zajęciowej	wyższe	mgr	$\frac{3}{4}$	01.12.2012 r.	Umowa o pracę	urlop rodzicielski
Główna księgową	średnie	technik	1	01.04.2013 r.	Umowa o pracę	
Starszy terapeuta zajęciowy	wyższe	mgr	$\frac{3}{4}$	01.01.2015 r.	Umowa o pracę	
Starszy terapeuta zajęciowy	wyższe	licencjat	1	01.12.2016 r.	Umowa o pracę	
Pracownik socjalny	wyższe	licencjat	$\frac{3}{4}$	27.03.2017 r.	Umowa o pracę	
Kasjer	wyższe	licencjat	$\frac{1}{8}$	01.05.2018 r.	Umowa o pracę	
Kierowca	średnie	-	$\frac{5}{8}$	18.09.2017 r.	Umowa o pracę	
Psycholog	wyższe	mgr	$\frac{1}{4}$	01.12.2019 r.	Umowa o pracę	
Instruktor reintegracji zawodowej	średnie	-	$\frac{3}{4}$	01.02.2019 r.	Umowa o pracę	
Terapeuta zajęciowy	średnie	-	$\frac{7}{8}$	01.10.2018 r.	Umowa o pracę	
Terapeuta zajęciowy	wyższe	mgr	$\frac{3}{4}$	15.01.2020 r.	Umowa o pracę	
Fizjoterapeuta	wyższe	mgr	$\frac{3}{4}$	01.09.2020 r.	Umowa o pracę	
Sprzątaczką	-	-	-	-	Umowa zlecenie	
Obsługa kotłowni gazowej	-	-	-	-	Umowa zlecenie	
Informatyk	-	-	-	-	Umowa zlecenie	
Konserwator	-	-	-	-	Umowa zlecenie	

W roku sprawozdawczym, dzięki wzrostowi wynagrodzeń, zatrudnienie zostało unormowane i charakteryzowało się niewielką fluktuacją pracowników.

5. Działalność Rady Programowej WTZ

5.1. Radę Programową tworzyli następujący pracownicy Warsztatów Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim:

- kierownik (przewodnicząca Rady Programowej),
- terapeuci i starsi terapeuci zajęciowi,
- instruktorzy reintegracji zawodowej,
- psycholog,
- pracownik socjalny,
- fizjoterapeuta.

5.2. Zadania Rady Programowej:

- ustalanie planów pracy,
- kwalifikowanie nowych uczestników do Warsztatów Terapii Zajęciowej,
- przygotowywanie rocznych Indywidualnych Programów Rehabilitacji dla wszystkich uczestników WTZ,
- dokonywanie semestralnej oceny realizacji Indywidualnych Programów Rehabilitacji uczestników przy ich udziale, okresowej oceny rocznej i oceny kompleksowej,
- ustalanie składów osobowych poszczególnych grup terapeutycznych,
- określanie wysokości i zasad przyznawania i dysponowania środkami finansowymi związanymi z treningiem ekonomicznym,
- nagradzanie i karanie uczestników,
- podejmowanie decyzji o skreśleniu z listy uczestników Warsztatów.

5.3. Praca Rady Programowej w roku sprawozdawczym:

Posiedzenia Rady Programowej WTZ w okresie sprawozdawczym, ze względu na ryzyko zarażenia COVID-19, odbywały się w ograniczonym zakresie. Wszystkie spotkania Rady Programowej są udokumentowane w formie protokołów. W 2020 roku odbyło się 15 takich spotkań.

W dniu 3 stycznia 2020 roku, Rada przeanalizowała zasadność treningu ekonomicznego w formie gotówkowej wobec wszystkich uczestników i określiła wysokość środków finansowych przyznawanych w ramach treningu. Decyzją nr 1/03/01/2020, przyznano gotówkowy trening ekonomiczny w wysokości 60 zł miesięcznie, dla wszystkich uczestników WTZ w Krośnie Odrzańskim. W styczniu, członkowie Rady Programowej złożyli sprawozdania z realizacji zadań w 2019 roku i przedłożyli plany pracy na rok 2020, ustalili także składy osobowe poszczególnych

grup terapeutycznych. Przez cały styczeń Rada Programowa dokonywała rocznej oceny postępów uczestników.

W lutym członkowie Rady Programowej opracowali Indywidualne Programy Rehabilitacji na rok 2020 dla wszystkich uczestników. Nie odbyło się zaplanowane na marzec zebranie Rady Programowej z rodzicami/opiekunami uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej, ze względu na pandemię COVID-19. Członkowie Rady Programowej, przez cały rok, byli w stałym kontakcie telefonicznym z rodzicami/opiekunami uczestników. Kontakt telefoniczny zarówno z rodzicami/opiekunami jak i samymi uczestnikami był szczególnie nasilony podczas zawieszenia działalności WTZ od 12-go marca do 23-go maja.

W czerwcu, lipcu i sierpniu, członkowie Rady Programowej pracowali nad okresową oceną postępów w pierwszym półroczu 2020 roku.

W okresie sprawozdawczym Rada podjęła 4 decyzje, w tym:

- jedną o ustaleniu wysokości treningu ekonomicznego i liczbie osób mających brać w nim udział,
- jedną o skreśleniu osoby z listy uczestników WTZ,
- jedną o przyjęciu do udziału w zajęciach WTZ na okres próbny,
- i jedną o przyjęciu do udziału w zajęciach WTZ na czas nieokreślony, po okresie próbnym.

Ponadto, dokonano trzyletniej oceny kompleksowej 20-tu uczestników.

Na każdym spotkaniu Rady, jej członkowie zatwierdzali protokoły z poprzednich spotkań, omawiali plany pracy oraz sprawy bieżące, dotyczące podstawowej działalności terapeutycznej jednostki i problemów dotyczących uczestników, prowadzonej wobec nich rehabilitacji oraz zmieniającej się sytuacji epidemicznej.

W czasie zawieszenia zajęć, członkowie Rady Programowe, zaangażowani byli w szycie maseczek oraz archiwizację dokumentów dotyczących uczestników i ich rehabilitacji w WTZ.

6. Sposób realizacji, rodzaje, formy i metody rehabilitacji prowadzonej w WTZ

6.1. WTZ jest placówką pobytu dziennego, czynną od poniedziałku do piątku w godz. od 7.00 do 15.00. W roku sprawozdawczym uczestnicy brali udział w zajęciach terapeutycznych, w zależności od możliwości dojazdu, w godzinach od 7.00 do 14.00 lub od 8.00 do 15.00. Ze względu na pandemię COVID-19, w roku

sprawozdawczym, część zajęć odbywała się w formie zdalnej w domach (w czasie zawieszenia działalności w WTZ), a następnie w systemie rotacyjnym, w celu zachowania reżimu sanitarnego.

6.2. Zgodnie z art.10 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, warsztaty terapii zajęciowej zalicza się do podstawowych form aktywności wspomagającej proces rehabilitacji zawodowej i społecznej. W ciągu całego okresu sprawozdawczego, w Warsztatach Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim, wspierano **rehabilitację zawodową, społeczną, leczniczą**, a także **psychologiczną** osób z różnymi niepełnosprawnościami, poprzez stosowanie odpowiednich rodzajów, metod, technik i form terapii, zmierzających do rozwijania:

- umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej,
- psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy.

Dla wielu z naszych uczestników, rehabilitacja prowadzona w WTZ była jedyną formą rehabilitacji, w jakiej brali udział w minionym roku.

6.3. Każdy z uczestników realizował Indywidualny Program Rehabilitacji, który jest tworzony i weryfikowany na podstawie zgromadzonych dokumentów, wywiadu, obserwacji, działań i zachowań w WTZ oraz szczegółowej oceny rocznej. Realizowane w WTZ Indywidualne Programy Rehabilitacji są okresowo oceniane i modyfikowane.

Indywidualny Program Rehabilitacji zawiera:

- rodzaje, metody, techniki i formy rehabilitacji,
- zakres rehabilitacji,
- metody i zakres nauki umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej, a także psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy,
- formy współpracy z rodziną lub opiekunami,
- planowane efekty rehabilitacji,
- osoby odpowiedzialne za realizację programu rehabilitacji.

W 2020 roku Indywidualne Programy Rehabilitacji uczestników były modyfikowane w ciągu roku celem dostosowania form i metod rehabilitacji do zaistniałych warunków. Pandemia wymusiła zaniechanie pewnych działań na rzecz innych, niejednokrotnie prowadzonych w formie zdalnej. Większy nacisk położono na profilaktykę zdrowotną oraz samodzielną pracę, a także motywację do pracy w domu.

Uczestnicy realizowali swoje Indywidualne Programy Terapii w pracowniach według indywidualnych wskazań i potrzeb oraz w formie zdalnej w domach. Nad przygotowaniem i realizacją Indywidualnych Programów Rehabilitacji dla poszczególnych uczestników, czuwał terapeuta-wychowawca, we współpracy z całym zespołem terapeutycznym. Każdy terapeuta czy inny pracownik merytoryczny był wychowawcą maksymalnie 5-ciu uczestników i odpowiadał za przygotowanie, wprowadzanie zmian i realizację Indywidualnych Programów Rehabilitacji, a także ocenę efektów terapii. Do obowiązków wychowawcy należał także kontakt z rodzicami lub opiekunami prawnymi wychowanków oraz zdawanie relacji Radzie Programowej z procesu rehabilitacji i oceny okresowej wychowanków.

6.4. Rehabilitacja, prowadzona w WTZ, w roku sprawozdawczym odbywała się głównie poprzez terapię zajęciową, prowadzoną w 8 pracowniach terapeutycznych:

- 6.4.1. gospodarstwa domowego,
- 6.4.2. komputerowej,
- 6.4.3. krawiecko-hafciarskiej,
- 6.4.4. artystycznej,
- 6.4.5. techniczno-ceramicznej,
- 6.4.6. florystycznej,
- 6.4.7. gospodarczej,
- 6.4.8. rozwoju osobistego i zawodowego.

6.5. Formy terapii zajęciowej stosowane w Warsztatach Terapii Zajęciowej:

- 6.5.1. grupowa - polegająca na wykonywaniu różnych bądź tych samych zadań przez kilka osób (najczęściej uczestników przebywających w danej pracowni); grupy były tworzone celowo lub powstawały samorzutnie na zasadzie zainteresowań uczestników, lub konieczności dołączenia do grupy w związku z nieobecnością któregoś z terapeutów;
- 6.5.2. zbiorowa - wszyscy uczestnicy wykonują jednocześnie tę samą pracę, chociaż pracują we właściwym dla nich tempie lub biorą udział w tym samym rodzaju

terapii, prowadzonej jedną metodą za pomocą tej samej techniki i użyciu tych samych narzędzi; najczęściej były to: społeczności, wyjazdy i wycieczki, imprezy i spotkania z zakresu integracji społecznej;

6.5.3. indywidualna – uczestnik wykonuje zadania specjalnie dla niego przeznaczone/przygotowane, dobrane tak, aby korygowały jego zaburzone sfery w sposób indywidualny.

6.5.4. Zdalna indywidualna – uczestnik był w stałym kontakcie telefonicznym z terapeutą-wychowawcą oraz pracownikiem socjalnym, a w razie potrzeby z psychologiem, kierownikiem lub innymi terapeutami zatrudnionymi w WTZ.

6.5.5. Zdalna grupowa – uczestnicy posiadający możliwości psychofizyczne, intelektualne i sprzętowe, byli aktywnymi uczestnikami, utworzonej przez kierownika i redagowanej przez kilku terapeutów, niepublicznej grupy na Facebooku pn. „Zajęcia zdalne na czas zawieszenia działalności WTZ”.

6.6. Rodzaje terapii zajęciowej prowadzonej w WTZ w Krośnie Odrzańskim:

6.6.1. ergoterapia – terapia pracą, terapia poprzez zajęcia manualne;

6.6.2. socjoterapia – terapia zaburzeń zachowania i zaburzeń emocjonalnych w toku spotkań grupowych, towarzyskich;

6.6.3. arteterapia – terapia sztuką, kontakt bierny lub czynny ze sztuką i kulturą.

6.7. Metody terapii zajęciowej stosowane w WTZ w ramach ergoterapii:

6.7.1. bukieciarstwo, florystyka;

6.7.2. zielarstwo,

6.7.3. ogrodnictwo,

6.7.4. hafciarstwo,

6.7.5. krawiectwo,

6.7.6. tkactwo,

6.7.7. dziewiarstwo,

6.7.8. stolarstwo,

6.7.9. ceramika,

6.7.10. gastronomia,

6.7.11. prace porządkowe.

6.8. Metody terapii zajęciowej stosowane w WTZ w ramach socjoterapii:

6.8.1. ludoterapia/zabawoterapia,

6.8.2. terapia ruchem,

6.8.3. trening umiejętności społecznych,

6.8.4. trening w zakresie czynności życia codziennego,

- 6.8.5. trening ekonomiczny,
- 6.8.6. rekreacja,
- 6.8.7. relaksacja,
- 6.8.8. integracja,
- 6.8.9. silwoterapia,
- 6.8.10. metody dydaktyczne,
- 6.8.11. metody behawioralne,
- 6.8.12. profilaktyka uzależnień,
- 6.8.13. profilaktyka zdrowotna.

6.9. Metody terapii zajęciowej stosowane w WTZ w ramach arteterapii:

- 6.9.1. rysunek,
- 6.9.2. papieroplastyka,
- 6.9.3. rzeźba,
- 6.9.4. sztuki użytkowe,
- 6.9.5. zdobnictwo i dekoratorstwo,
- 6.9.6. muzykoterapia,
- 6.9.7. biblioterapia,
- 6.9.8. filmoterapia,
- 6.9.9. esteterapia.

6.10. Metody terapii prowadzonej w WTZ realizowane były w roku sprawozdawczym za pomocą wybranych przez kadrę merytoryczną **technik terapii**, przy użyciu dostępnych **narzędzi**, zgodnie z Indywidualnymi Programami Rehabilitacji.

6.11. Realizacja planów terapii w poszczególnych pracowniach w okresie sprawozdawczym:

6.11.1. Pracownia artystyczna:

Program rehabilitacji w pracowni artystycznej obejmował ergoterapię, socjoterapię i arteterapię.

W ramach **socjoterapii** zastosowano:

- *silwoterapię* – kontakt z przyrodą, spacer po lesie (grzybobranie) celem wyciszenia, odprężenia i zrelaksowania, tym samym poprawienia stanu psychicznego i fizycznego uczestników,
- *rekreację* – gry i zabawy zespołowe oraz indywidualne (układanie puzzli, gry planszowe), wspólne spacer po mieście związane z wyrabianiem orientacji w terenie oraz rozbudzaniem wrażliwości na piękno przyrody, odwiedzanie

nekropolii (spacery połączone z rozmowami na tematy ważne, trudne, nierzadko bolesne, oczyszczające);

- *metody dydaktyczne* - asymilacja wiedzy (pogadanki, dyskusje), w celu modelowania zachowań społecznie akceptowanych, wspólne rozwiązywanie łamigłówek logicznych i krzyżówek;
- dodatkowo, w ramach *treningu umiejętności społecznych oraz profilaktyki zdrowotnej*, przeprowadzono rozmowy telefoniczne z uczestnikami i ich rodzicami, w czasie pracy zdalnej na temat zasad higieny i obostrzeń epidemicznych obowiązujących w czasie pandemii COVID-19.

W ramach **arteterapii** zrealizowano:

- *biblioterapię* - słuchanie słuchowisk, wspólne czytanie książek w celu poprawy umiejętności czytania ze zrozumieniem i ćwiczenia pamięci,
- *papieroplastykę* – tworzenie precyzyjnych prac z papieru, tj.: zwijanie różyczek i kulek z papieru w celu rozwijania zdolności manualnych, wycinanie konfetti;
- *zdobnictwo i dekoratorstwo* – ozdabianie desek i innych elementów drewnianych różnymi technikami, w tym malowanie pędzlami i tapowanie gąbką w celu rozwijania kreatywności oraz poczucia estetyki.

W ramach **ergoterapii** w roku sprawozdawczym zrealizowano:

- *dziewiarstwo i tkactwo* – tworzenie gobelinów, szydełkowanie, robótki ręczne na drutach, pętelkowanie i kształtowanie pomponów (realizacja zadań mających na celu oddziaływanie terapeutyczne poprzez rozwijanie sprawności manualnej),
- *stolarstwo* – szlifowanie ręczne papierem ściernym gotowych elementów drewnianych celem uzyskania poprawy sprawności manualnej uczestników.

Ponadto, w roku sprawozdawczym w pracowni artystycznej zrealizowano:

- zajęcia z uczestnikami zajęć klubowych w WTZ,
- podtrzymanie współpracy z innymi pracowniami,
- przygotowywanie pakietów dla uczestników do pracy w domu podczas zawieszenia działalności WTZ,
- szycie maseczek ochronnych.

6.11.2. Pracownia florystyczna:

W ramach rehabilitacji uczestników w tej pracowni, w roku sprawozdawczym:

- realizowano program oddziaływań terapeutycznych związanych z rozbudzaniem poczucia piękna i estetyki w otaczającym środowisku oraz poprawą sprawności manualnej uczestników, w ramach którego, uczestnicy wykonywali kwiaty z różnych materiałów, tworzyli kompozycje florystyczne płaskie i przestrzenne z żywych i suszonych roślin, a także wykonywali stroiki okolicznościowe. Część zajęć, planowanych w ramach tego programu, nie została zrealizowana z powodu zawieszenia działalności WTZ, oraz zagrożenia epidemiologicznego związanego z pandemią COVID – 19. Program będzie kontynuowany w kolejnym roku;
- kontynuowano realizację założeń związanych z kształtowaniem postaw zawodowych i społecznych. Nadal jednak należy utrzymywać prawidłowe postawy związane ze współdziałaniem, bezpieczeństwem oraz prawidłowym wykonywaniem poleceń, które wpływają, na jakość pracy;
- realizowano zajęcia z aromaterapii (kominiek aromatyczny), jako formę uzupełniającą dla innych form terapii i relaksu. Do aromaterapii użyto jedynie naturalnych składników.
- z powodu pandemii COVID-19 nie zrealizowano działań z zakresu hortiterapii,
- z powodu zawieszenia działalności pracowni gospodarstwa domowego, związanego z pandemią COVID – 19, realizacja działań polegających na przetwarzaniu termicznym roślin nie była możliwa;
- zostały zrealizowane zajęcia z zakresu fitoterapii - rozpoznawanie gatunków ziół, zbiór ze środowisk naturalnych, suszenie. Zajęcia będą kontynuowane w kolejnym roku z rozbudowaniem ich o kształtowanie umiejętności wykorzystania ziół w gastronomii oraz kosmetologii;
- w ramach rehabilitacji społecznej nie zostały zorganizowane kiermasze oraz udział w Jarmarku Bożonarodzeniowym.

6.11.3. Pracownia gospodarstwa domowego:

Program rehabilitacji w pracowni gospodarstwa domowego, zrealizowany w 2020 roku, obejmował ergoterapię, socjoterapię oraz nabywanie umiejętności zawodowych.

W roku sprawozdawczym zrealizowano:

- poznawanie i przyswajanie zasad zdrowego żywienia,

- naukę wstępnej obróbki produktów tj. mycie, rozdrabianie, krojenie,
- nabywanie i/lub podtrzymywanie umiejętności używania małego AGD, noży, obieraczek, tarek, zgodnie z zasadami BHP,
- doskonalenie przygotowania potraw z półproduktów,
- naukę planowania menu dla grupy na cały tydzień,
- kształtowanie i utrwalanie umiejętności samodzielnego wykonywania prostych posiłków,
- nabywanie i utrwalanie umiejętności odpowiedniego przechowywania żywności,
- poznawanie sposobów przedłużania okresu przydatności do spożycia warzyw i owoców poprzez zamrażanie,
- naukę dobierania odpowiednich przypraw do przygotowywanych posiłków,
- kształtowanie i utrwalanie umiejętności przygotowania stanowiska pracy zgodnie z zasadami BHP,
- naukę zastępowania środków chemicznych i czyszczenia przedmiotów domowymi sposobami (soda, ocet),
- naukę ekonomicznego wykorzystania środków chemicznych i artykułów spożywczych,
- nabywanie i utrwalanie umiejętności obsługi zmywarki i piekarnika,
- wyrabianie nawyku prawidłowego i systematycznego czyszczenia sprzętów dużego AGD (kuchenka, piekarnik, zmywarka, lodówka),
- kształtowanie i doskonalenie umiejętności mycia naczyń ręcznie,
- utrwalanie umiejętności doboru ściereczek kuchennych zgodnie z ich przeznaczeniem,
- nabywanie i podtrzymywanie nawyku systematycznego sprzątania stanowiska pracy,
- naukę segregowania odpadów.

We współpracy z pracownią gospodarczą, w ramach ergoterapii, zrealizowano naukę wykonywania prac porządkowych na zewnątrz (przed budynkiem WTZ), takich jak:

- grabienie i zmiatanie chodników przed budynkiem,
- rozpoznawanie uszkodzeń i przycinanie krzewów,
- wykopywanie, przesadzanie i sadzenie krzewów,
- segregowanie odpadów zielonych,

- czyszczenie kostki brukowej.

W ramach codziennych zajęć, kształtowano kompetencje zawodowe takie jak nawyk porządkowania miejsca pracy, systematyczność, odpowiedzialność za powierzone narzędzia i sprzęty.

W ramach socjoterapii stosowano metody dydaktyczne takie jak pogadanki i dyskusje w celu:

- kształtowania pozytywnych relacji w grupie,
- rozwijania i utrwalania umiejętności wzajemnej współpracy, pomocy i zaufania;
- przekazywania, uzupełniania i utrwalania wiedzy na temat zagrożeń związanych z COVID 19,
- stosowania przez uczestników zaleceń dotyczących bezpieczeństwa w dobie pandemii tj. dystans, dezynfekcja, maseczka.

W czasie zawieszenia zajęć z powodu pandemii, z uczestnikami i opiekunami utrzymywano stały kontakt telefoniczny i przez aplikację Messenger. Udzielano wsparcia wg indywidualnych potrzeb i możliwości. Przekazano maseczki ochronne dla uczestników i opiekunów.

W trosce o ciągłość rehabilitacji przekazywano uczestnikom pakiety zadaniowe do wykonania w domu, dostosowane do indywidualnych możliwości psychofizycznych każdego uczestnika.

6.11.4. Pracownia komputerowa:

W ramach zajęć w tej pracowni, w 2020 roku zrealizowano:

- poznawanie znaczenia poszczególnych klawiszy na klawiaturze oraz naukę obsługi komputera, drukarki, skanera i kserokopiarki;
- naukę pracy w edytorze tekstu – Word Pad i Word Office;
- naukę poruszania się w programie Paint,
- przepisywanie teksów,
- nabywanie i utrwalanie umiejętności kopiowania, wycinania i wstawiania tekstu,
- nabywanie umiejętności tworzenia tabel,
- kształtowanie i utrwalanie umiejętności wykorzystania narzędzi z paska formatu,
- naukę pisania CV, podań o pracę, listów motywacyjnych, postów internetowych, e-maili, usprawiedliwień;

- naukę obróbki fotografii cyfrowej,
- archiwizację fotografii dokumentacyjnej i pamiątkowej WTZ,
- naukę korzystania z przeglądarek internetowych,
- naukę zakładania skrzynek pocztowych, wysyłania i odbierania wiadomości e-mail,
- naukę korzystania z portali społecznościowych,
- doskonalenie sprawności manualnej, refleksu, koordynacji wzrokowo-ruchowej, usprawnianie funkcji percepcyjno–motorycznych oraz koncentracji uwagi, poprzez granie w gry komputerowe, zręcznościowe i logiczne dla osób z trudnościami w czytaniu i pisaniu oraz osób z zaburzeniami motoryki małej.
- w czasie zawieszenia zajęć, uczestnicy otrzymywali zadania do pracy w domu i utrzymywany był z nimi stały kontakt telefoniczny.

6.11.5. Pracownia krawiecko-hafciarska:

W roku sprawozdawczym, w ramach ergoterapii, uczestnicy:

- utrwalali znajomość podstawowych przepisów BHP (bezpieczne użytkowanie przyborów krawieckich, maszyn do szycia i innych sprzętów w pracowni),
- doskonalili umiejętność obsługi wieloczynnościowej maszyny do szycia ćwicząc:
 - włączanie i wyłączanie,
 - zakładanie nici,
 - dobór i ustawienie odpowiedniego ściegu do wykonywanej pracy,
 - zmianę igły i stopki,
 - konserwację;
- uczyli się szyc ręcznie ściegiem przed igłą i ściegiem za igłą,
- uczyli się szyc zabawki i przytulanki z tkanin o różnej fakturze i grubości,
- uczyli się szyc maszynowo rzeczy użytkowe:
 - poduszki,
 - poszewki,
 - torby na zakupy,
 - kapcie,
 - maseczki jednorazowe oraz wielokrotnego użytku,
 - fartuszki ochronne,
 - ozdoby okolicznościowe;
- uczyli się podstaw szydełkowania (łańcuszek, półsłupek i słupek),

- uczyli się prasować bezpiecznie dla siebie i tkaniny,
- uczyli się reperowania i przerabiania odzieży,
- doskonalili haft przed igłą,
- doskonalili haft wstążkowy,
- doskonalili haft krzyżykowy na kanwie drukowanej,
- doskonalili technikę filcowania na sucho - płaskie i przestrzenne elementy dekoracyjne i figurki,
- wykonali prace konkursowe:
 - poszewka na poduszkę z kosmiczną aplikacją (E-Olimpiada Rękodzieła Artystyczno - Użytkowego Międzyrzecz),
 - obrazy - tkanina i aplikacja pt. „Horror” oraz „Kobieta z głową pełną marzeń” (XVIII edycja Ogólnopolski Konkurs Plastyczny pn. Sztuka Osób Niepełnosprawnych, pt. „Tajemnica mojej wyobraźni”).

W ramach socjoterapii i profilaktyki zdrowotnej, stosowano metody dydaktyczne – asymilację wiedzy poprzez pogadanki i dyskusje na temat:

- higieny osobistej,
- dostosowania ubioru do pogody i okoliczności,
- zdrowia,
- zagrożenia związanego z pandemią COVID-19 i jak się chronić przed zarażeniem,
- organizowania czasu wolnego.

W ramach tej pracowni, w roku sprawozdawczym, kształtowano następujące kompetencje zawodowe:

- systematyczność,
- odpowiedzialność za powierzone narzędzia i materiały,
- punktualność,
- nawyk porządkowania miejsca pracy.

Dodatkowo, realizowano także trening higieny osobistej:

- kształtowanie i utrwalanie nawyku mycia się (codzienny prysznic),
- pranie odzieży ręcznie i w pralce automatycznej,
- rozwieszanie i suszenie prania.

Podczas okresowego zawieszenia zajęć, w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, pracowano zdalnie, poza placówką.

W ramach tej pracy zrealizowano:

- szycie maseczek jednorazowych oraz wielokrotnego użytku,

- przygotowanie pakietów do pracy w domu dla uczestników,
- aktywność na grupie „Zajęcia zdalne na czas zawieszenia działalności WTZ” - na fb,
- kontakt telefoniczny z uczestnikami i ich rodzinami/opiekunami:
 - rozmowy wspierające,
 - rozmowy na temat zasad życia społecznego w czasie epidemii koronawirusa.

6.11.6. Pracownia techniczno-ceramiczna:

W roku sprawozdawczym rehabilitacja w pracowni techniczno-ceramicznej odbywała się w ramach ergoterapii, arteterapii oraz socjoterapii. W założonych zakresach zrealizowano:

- wykonanie zaplanowanych prac inspirowanych porami roku (patery i misy w kształcie liści, kubeczki z motywami kwiatowymi, płaskorzeźby i rzeźby z motywami zwierzęcymi);
- tworzenie prac użytkowych okolicznościowych, takich jak cukierniczki, dzbanki, świeczniki i kominki na olejki eteryczne;
- stworzenie galerii sztuki na korytarzu I-go piętra WTZ, w postaci wystawy ceramicznych masek, zdobionych szklivami i farbami akrylowymi;
- wprowadzenie nowych materiałów do pracy, w postaci gliny o innej niż dotychczas ziarnistości i kolorze oraz specjalistycznych narzędzi do obróbki masy plastycznej;
- naukę malowania ceramiki szklivami niskotopliwymi i specjalistycznymi angobami,
- udział w zakończonym sukcesem (III miejsce) konkursie plastycznym organizowanym przez PFRON (temat: „Tajemnica mojej wyobraźni) oraz e-olimpiadzie w Międzyrzeczu (temat: „Przybysz z kosmosu”), uwieńczonym pierwszym miejscem wśród niepełnosprawnych uczestników woj. Lubuskiego;
- poprzez pracę z gliną i tworzenie kompletnych prac ceramicznych, zrealizowano program oddziaływań terapeutycznych związanych z rozbudzeniem poczucia estetyki, wrażliwości na sztukę (szczególnie rękodzieło), wytrwałości, cierpliwości i skupienia na wykonywanym zadaniu;
- szereg podejmowanych czynności manualnych wpłynął na poprawę motoryki małej uczestników,

- kontynuowano realizację założeń związanych z kształtowaniem postaw zawodowych (punktualność, rzetelność, dokładność i estetyka wykonanej pracy);
- stworzono system pracy zdalnej w związku z pandemią COVID-19 (zlecenie zadań wraz z wytycznymi do pracy w domu, dostarczanie materiału do pracy, rozliczanie z wykonanej pracy, nacisk na profilaktykę zdrowotną).

6.11.7. Pracownia gospodarcza:

W roku sprawozdawczym, poprzez ergoterapię, w pracowni gospodarczej zrealizowano:

- kształtowanie i utrwalanie nawyków utrzymania czystości w swoim otoczeniu,
- naukę zamiatania i mycia podłogi,
- naukę prawidłowego opróżniania koszy na śmieci i ich wynoszenie,
- naukę wycierania kurzu z mebli,
- utrwalanie umiejętności dezynfekcji stołów, krzeseł, toalet, umywalek i klamek w pomieszczeniach wspólnych,
- kształtowanie umiejętności w obsłudze sprzętu gospodarstwa domowego (odkurzacz, pralka) oraz wymianie worka w odkurzaczu,
- naukę mycia okien,
- naukę nazw środków czyszczących i piorących, oraz ich odpowiedniego dozowania;
- kształtowanie i utrwalanie nawyku utrzymania w czystości mioteł, szufelek, mopów i wiader;
- gruntowne uporządkowanie piwnicy,
- wyrabianie oszczędnego gospodarowania środkami chemicznymi,
- inne prace porządkowe.

6.11.8. Pracownia rozwoju osobistego i zawodowego:

W ramach rehabilitacji w tej pracowni zrealizowano:

- trening higieny osobistej,
- utrwalanie umiejętności zgłaszania i samodzielnego załatwiania potrzeb fizjologicznych,
- utrwalanie umiejętności przestrzegania zasad intymności w sytuacji załatwiania potrzeb fizjologicznych oraz zachowania kolejności czynności niezbędnych do higienicznego załatwiania tych potrzeb,

- kształtowanie umiejętności utrzymania w czystości poszczególnych części ciała,
- trening systematyczności w wykonywaniu czynności higienicznych,
- wzbudzenie potrzeby utrzymania ciała w czystości,
- trening czynności życia codziennego,
- nabywanie umiejętności współpracy w grupie,
- naukę wykonywania prostych prac porządkowych,
- trening estetycznego spożywania posiłków i zachowania się przy stole,
- kształtowanie nawyku sprzątnięcia po posiłku,
- kształtowanie umiejętności posługiwania się narzędziami i sprzętami gospodarstwa domowego,
- nabywanie i utrwalanie podstawowej wiedzy ogólnej,
- zdobywanie wiedzy na temat własnej osoby (imię, nazwisko, adres zamieszkania, własnoręczny podpis),
- nauka uważnego słuchania oraz innych umiejętności wykonawczych angażujących procesy poznawcze,
- poznawanie siebie za pomocą metody Ruchu Rozwijającego W. Sherborne,
- nawiązywanie kontaktu z otoczeniem metodą Knilla,
- trening przestrzegania zasad bezpieczeństwa i Regulaminu WTZ,
- trening punktualności,
- rozbudzanie aktywności twórczej,
- współpracę w zespole,
- trening komunikowania się,
- rozwijanie umiejętności konsekwencji w działaniu,
- trening koncentracji i skupiania uwagi na zadaniu,
- relaksacje (zmniejszenie napięcia psychicznego i fizycznego, poprawa nastroju i samopoczucia),
- ze względu na pandemię COVID-19 i związane z nią zawieszenie działalności pracowni gospodarstwa domowego, trening przygotowywania prostych posiłków zrealizowany został w niewielkim zakresie, przez okres od 2.01.2020 r. do 11.03.2020 r.

6.12. Rehabilitacja fizyczna:

Rehabilitacją fizyczną w okresie sprawozdawczym objętych było 41 uczestników. Według ułożonego planu zajęć, uczestnicy korzystali z fizjoterapii 2 do 3 razy w tygodniu. Częstotliwość odbywanej rehabilitacji zależna była od indywidualnej sprawności układu ruchu i potrzeb każdego uczestnika. Pod koniec roku, w związku z sytuacją epidemiologiczną uczestnicy WTZ zostali podzieleni na dwie grupy, w celu zminimalizowania kontaktu społecznego i ryzyka zarażenia się wirusem Covid-19. W związku z tym, na zajęcia przyjeżdżali co dwa tygodnie, a rehabilitację ruchową odbywali codziennie przez 10 dni. W trakcie trwania pandemii dla uczestników nie przychodzących na zajęcia, przygotowane zostały pakiety ćwiczeń do wykonywania w warunkach domowych.

W ramach rehabilitacji ruchowej w 2020 roku, prowadzone zajęcia miały na celu poprawę ogólnej sprawności fizycznej, normalizację napięcia mięśniowego, eliminację przykurczów, zwiększenie zakresu ruchu w stawach, naukę przyjmowania prawidłowej postawy. W skład ćwiczeń wchodziły:

- ćwiczenia grupowe i indywidualne ogólnousprawniające przy drabinkach, w siadzie na krześle, z wykorzystaniem piłek rehabilitacyjnych, lasek gimnastycznych oraz innych przyrządów wspomagających rehabilitację;
- ćwiczenia korekcyjne "Zdrowy Kręgosłup" na materacach,
- ćwiczenia poprawiające równowagę i koordynację ruchową oraz propriocepcję,
- ćwiczenia czynne wolne, samowspomagane, czynno-bierne, redresyjne, czynne z oporem, w odciążeniu w UGUL-u oraz siłowe;
- trening stacyjny na przyrządach na sali gimnastycznej: rower, stepper, bieżnia, orbitrek, rotor KKG, wioślarz, ćwiczenia z ciężarkami, ćwiczenia na ławeczce.

Ponadto wykonywano:

- masaż klasyczny (normalizacja napięcia mięśniowego, złagodzenie dolegliwości bólowych),
- naświetlania lampą Sollux (poprawa ukrwienia, obniżenie napięcia mięśniowego, działanie przeciwbólowe i przeciwzapalne, przygotowanie do masażu).

W celu poprawy koordynacji wzrokowo – ruchowej i zdolności manualnych odbywały się:

- ćwiczenia manualne dłoni,

- układanie układanek konstrukcyjnych o podstawowym, średnim i zaawansowanym stopniu trudności,
- turniej Darta, turniej Bocci oraz tenisa stołowego.

Aby poprawić wydolność oddechową stosowane były:

- ćwiczenia wysiłkowe,
- ćwiczenia oddechowe.

W ramach organizacji czasu wolnego odbywały się:

- relaksacja,
- spacerowanie,
- gry i zabawy zręcznościowe: tenis stołowy, rzut lotkami, rzut piłkami, gry planszowe.

Dzięki korzystaniu z pracowni rehabilitacji ruchowej, wszyscy uczestnicy Warsztatów mogli w roku sprawozdawczym, zmniejszać wszelkiego rodzaju dysfunkcje oraz zaspokajać naturalną potrzebę ruchu.

6.13. Uczestnicy mogli także skorzystać z pomocy psychologicznej.

Psycholog, w ramach swojej pracy w WTZ, realizowała następujące działania:

- zapoznanie się z dokumentacją uczestników WTZ,
- sprawdzanie dokumentacji oraz ważności ocen kompleksowych uczestników,
- rozmowy indywidualne oraz grupowe na prośbę uczestników,
- spotkania, rozmowy indywidualne, celem omówienia bieżącego problemu/sytuacji w jakiej znalazł się uczestnik,
- rozwiązywanie konfliktów między uczestnikami, przez prowadzenie mediacji lub konfrontacji,
- spotkania z uczestnikami programu „Zajęcia klubowe w WTZ” według ustalonego harmonogramu,
- rozmowy z terapeutami-wychowawcami na temat podopiecznych oraz omawianie bieżącej sytuacji uczestników,
- wspieranie uczestników w różnych sytuacjach życia codziennego,
- sporządzanie opinii psychologicznej na prośbę uczestnika bądź opiekuna,
- sporządzanie ocen kompleksowych dla uczestników,
- sporządzanie protokołów ze spotkań Rady Programowej WTZ,
- wspólne wyjścia uczestników z terapeutami – celem obserwacji uczestników w sytuacjach życia codziennego.

6.14. Praca socjalna i trening ekonomiczny realizowane przez pracownika socjalnego

W roku sprawozdawczym, pracownik socjalny realizowała pracę socjalną i prowadziła trening ekonomiczny ze wszystkimi uczestnikami WTZ. Dodatkowo Jej zadaniem był kontakt z potencjalnymi kandydatami na uczestników WTZ. W minionym roku przyjęto 1 nową uczestniczkę.

Trening ekonomiczny odbywał się w formie bezgotówkowej i gotówkowej. Uczestnicy otrzymywali, w ramach treningu ekonomicznego, środki finansowe wypłacane zgodnie z obowiązującym w placówce *Regulaminem Organizacyjnym*. Na początku roku, Rada Programowa ustaliła wysokość środków przeznaczonych na trening ekonomiczny w kwocie 60 zł miesięcznie dla każdego Uczestnika. W celu udokumentowania treningu ekonomicznego, prowadzona była indywidualna ewidencja rozliczeń finansowych. Podstawą rozliczenia wydatkowanych środków była faktura lub paragon podpisany przez uczestnika.

Na początku roku sprawozdawczego Uczestnicy, przy wsparciu pracownika socjalnego, zaplanowali wydatki na cały rok, które zostały ujęte w Indywidualnych Programach Rehabilitacji. W ramach treningu ekonomicznego uczestnicy, w zależności od swoich możliwości i potrzeb oraz założeń w Indywidualnych Programach Rehabilitacji, uczyli się:

- wartości pieniądza,
- wypełniania druków w książeczkach oszczędnościowych,
- dokonywania prostych i/lub złożonych zakupów w małych sklepach, drogerii, na bazarze i w supermarketach;
- oszczędzania na konkretny cel,
- planowania wydatków,
- gospodarowania posiadanymi środkami finansowymi,
- dokonywania operacji na książeczkach oszczędnościowych PKO i kontach bankowych,
- dokonywania samodzielnych wyborów i samodzielnego podejmowania decyzji,
- dokonywania zakupów przez Internet,
- korzystania i dokonywania zakupu usług (wizyty u fryzjera, kosmetyczki, fotografa itp.)

Nowa uczestniczka, z pomocą pracownika socjalnego, założyła konto oszczędnościowe, a pozostali, w miarę potrzeb, wymieniali zużyte książeczki PKO na nowe.

W roku sprawozdawczym, trening ekonomiczny był w dużym stopniu utrudniony przez pandemię. Pracownik socjalny pozostawała w stałym kontakcie telefonicznym z uczestnikami i umawiała się z nimi indywidualnie na realizację treningu ekonomicznego. Podczas rozmów telefonicznych, uczestnicy byli informowani o wpłaconym treningu, stanie środków na książeczce oszczędnościowej lub rachunku banowym. Rozmowy dotyczyły również planowania i realizacji zakupów po powrocie na zajęcia. Rozmawiano także o stosowaniu i przestrzeganiu zasad bezpieczeństwa związanego z COVID-19.

W ramach prowadzenia treningu ekonomicznego, Pracownik socjalny przygotowała i prowadziła karty treningu ekonomicznego uczestników na 2020 rok, co miesiąc (poza lipcem, w którym uczestnicy nie otrzymują gotówki na trening ekonomiczny) wyliczała kwoty i przygotowywała lity wypłat, pobierała pieniądze z rachunku bieżącego WTZ i wpłacała na książeczki lub konta uczestników zgodnie z listą.

Poza prowadzeniem treningu ekonomicznego, w ramach szeroko pojętej pracy socjalnej, kształtowane były umiejętności społeczne uczestników. Kształtowanie tych umiejętności oparte było na treningach społecznych. Uspołecznienie obejmowało m.in. takie zakresy jak: samodzielność, odpowiedzialność, rozwój umiejętności komunikacyjnych i kontaktów interpersonalnych, korzystanie z instytucji użyteczności publicznej, profilaktykę zdrowotną, dokonywanie samodzielnych wyborów i samodzielne podejmowanie decyzji, a także branie odpowiedzialności za podjęte decyzje. W roku sprawozdawczym duży nacisk położono na profilaktykę zdrowotną poprzez edukację w temacie zagrożenia zarażeniem COVID-19, sposobów zabezpieczenia się przed zarażeniem, prawidłowych zachowań podczas pandemii i przestrzeganie reżimu sanitarnego w WTZ.

Uczestnicy uczyli się także demokracji i samorządności. Pracownik socjalny wspierała pracę samorządu uczestników. Pracownik socjalny edukowała i wspierała ich w tych działaniach.

Ponadto rolą pracownika socjalnego była także praca w środowisku rodzinnym. W miarę potrzeb i możliwości, odwiedzała rodziny uczestników i prowadziła pracę socjalną, często we współpracy z psychologiem i Ośrodkiem Pomocy Społecznej. Pracownik socjalny dbała także o frekwencję uczestników i wyjaśniała przyczyny zbyt

długiej nieobecności w WTZ, wspierała ich w nabywaniu przez nich kompetencji zawodowych, takich jak: sumienność, punktualność, usprawiedliwianie nieobecności i spóźnień, dyscyplina pracy, odpowiedzialne wypełnianie obowiązków dyżurnego, przestrzeganie obowiązujących regulaminów i przepisów.

6.15. Rehabilitacja zawodowa

Warsztaty Terapii Zajęciowej, zgodnie z art. 10 ustawy z 1997 roku *o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*, są formą aktywności wspomagającą proces rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

W Warsztatach Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim, realizacja celów rehabilitacji zawodowej w roku sprawozdawczym, odbywała się przede wszystkim przez stosowanie różnorodnych techniki i metod terapii zajęciowej w ośmiu pracowniach terapeutycznych. W roku sprawozdawczym część zajęć z zakresu ergoterapii została przeniesiona na samodzielną (bądź ze wsparciem opiekunów) pracę w domu. Uczestnicy otrzymywali zadania do wykonania.

W roku sprawozdawczym niektóre planowane działania, związane z wychodzeniem na zewnątrz (do Urzędu Pracy czy pracodawców) zostały zaniechane ze względu na ryzyko zarażenia COVID-19.

Postępy w zakresie rehabilitacji zawodowej poczynione przez uczestników WTZ w Krośnie Odrzańskim w roku 2020, przedstawia punkt 7.1 niniejszego sprawozdania.

6.16. Cele i zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i integracji, realizowane w 2020 roku

Celem rehabilitacji społecznej jest włączenie osób z niepełnosprawnością we wszystkie przejawy życia społecznego, by mogły być i czuć się użytecznym i w pełni wartościowym członkiem społeczności oraz korzystać ze wszystkich dóbr przez nią wytwarzanych, jak również przyczyniać się do ich pomnażania. Jest to proces, który ma na celu możliwie jak największe usamodzielnienie, wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej, a także wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych. Do tego, aby proces rehabilitacji społecznej mógł przebiegać i zakończyć się pomyślnie, niezbędna jest wola i przygotowanie, zarówno osoby z niepełnosprawnością, jak i społeczeństwa, które musi chcieć przyjąć tę osobę w swoje kręgi na równych prawach. Dlatego Warsztaty Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim starają się włączać osoby z niepełnosprawnością w życie społeczne i kulturalne gminy i powiatu.

W roku sprawozdawczym, działania te zostały w dużej mierze ograniczone z powodu pandemii. W planie pracy Warsztatów Terapii Zajęciowej, przewidziany był szereg zajęć z zakresu integracji społecznej, które nie zostały zrealizowane ze względu na zagrożenie zarażeniem COVID-19. Na początku roku uczestnicy, z wielkim sukcesem (zdobycie I miejsca) wzięli udział w „Walentynkowym turnieju krągłi” organizowanym przez POW Integracja. W ciągu całego roku (w ograniczonym przez pandemię stopniu) uczestniczyli w turnieju Darta organizowanym wewnątrz w WTZ w Krośnie Odrzańskim. W dniu 25-go lutego uczestniczyli w zabawie ostatekowej organizowanej przez WTZ w Żarach. Uczestnicy brali także czynny udział w konkursach artystycznych organizowanych zdalnie. W konkursie plastycznym organizowanym przez PFRON (temat: „Tajemnica mojej wyobraźni”), 3. miejsce w kategorii Rzeźba Kameralna i Płaskorzeźba zdobyła praca pt. „Władca świata” autorstwa naszego uczestnika Gustawa Galona, natomiast w E-Olimpiadzie Rękodzieła Artystyczno-Użytkowego 2020 w Międzyrzeczu (temat: „Przybysz z kosmosu”), w konkurencji „ceramika”, sukces odniosła uczestniczka Katarzyna Kucharczyk, zdobywając I miejsce oraz Anna Kacprzak zdobywając III miejsce w kategorii „krawiectwo”. Na koniec roku, dzięki wsparciu darczyńców, dla naszych uczestników zorganizowaliśmy Mikołajki. W ramach integracji ze środowiskiem lokalnym, zainicjowano akcję zbierania gier planszowych i puzzli do wykorzystania w rehabilitacji uczestników. Zwieńczeniem świątecznego nastroju był zorganizowany konkurs na najpiękniejszą ozdobę choinkowa, którą uczestnicy mogli wykonać w domu oraz rozstrzygnięcie turnieju Darta.

Postępy w zakresie rehabilitacji społecznej poczynione przez uczestników WTZ w Krośnie Odrzańskim w roku 2020, przedstawia punkt 7.2.

6.17. Zajęcia klubowe

W 2020 roku, w ramach oddzielnego programu, kontynuowane były zajęcia klubowe dla uczestników będących absolwentami WTZ, którzy opuścili placówkę w celu podjęcia zatrudnienia oraz dla osób oczekujących na przyjęcie do WTZ.

Od 1 lutego 2020 roku do 31 stycznia 2021 roku, w WTZ w Krośnie Odrzańskim, realizowana była III edycja programu „Zajęcia klubowe w WTZ” dla 8 absolwentów i 3 osób oczekujących na przyjęcie do placówki (łącznie 11-tu osób), finansowany ze środków PFRON. Zadanie to realizowane było pozabudżetowo, w ramach oddzielnego programu.

Szczegółowe sprawozdanie z realizacji programu „Zajęcia klubowe w WTZ”, stanowi oddzielny dokument, który został złożony w Powiatowym Centrum Pomocy rodzinie w Krośnie Odrzańskim, w dniu 08.02.2021 roku.

6.18. Zastosowane przez zespół terapeutyczny WTZ, metody nagradzania uczestników za zaangażowanie, aktywność i osiągnięcia w realizacji Indywidualnego Programu Rehabilitacji:

- pochwały indywidualne,
- nagrody rzeczowe (w konkursach).

6.19. Zastosowane przez zespół terapeutyczny WTZ, metody karania uczestników za nieprzestrzeganie Regulaminu WTZ:

- upomnienia słowne terapeutów,
- upomnienia słowne kierownika WTZ.

7. Efekty i postępy w terapii uczestników:

7.1. W zakresie rehabilitacji zawodowej, postępy w roku sprawozdawczym, poczyniło 20 osób.

Rehabilitacja zawodowa			
L.p.	Sfera	Zakres	Liczba uczestników, którzy poczynili postępy
1.	Dojrzałość i umiejętności zawodowe	Dyscyplina pracy i przestrzeganie regulaminu WTZ	3
		Samodzielność	1
		Dokładność	1
2.	Sfera intelektualna	Nauka nowych umiejętności	1
3.	Postawa zawodowa	Nabywanie nowych umiejętności	7
		Odpowiedzialność	2
		Dbłość o materiały i narzędzia	2
		Staranność i dokładność	2
		Kontynuacja pracy bez pomocy instruktora	1
4.	Zasoby	Czyta i pisze	4
5.	Motoryka	Sprawność manualna	4
6.	Tempo pracy	Wpływ niepowodzeń na tempo pracy	1

7.2. W zakresie rehabilitacji społecznej, postępy w roku sprawozdawczym, poczyniło 30 osób.

Rehabilitacja społeczna			
L.p.	Sfera	Zakres	Liczba uczestników, którzy poczynili postępy
1.	Sfera intelektualna	Organizacja czasu wolnego	3
		Zainteresowania poznawcze i kulturalne	1
		Pamięć	1
2.	Sfera społeczna	Harmonijne współzycie w grupie	5
		Umiejętność ponoszenia odpowiedzialności za siebie, mienie, zadania	2
		Przestrzeganie norm i zasad społecznych	2
		Współpraca z rodzicami	6
3.	Sfera emocjonalno - motywacyjna	Motywacja do pracy	2
		Równowaga emocjonalna	3
		Nawiązywanie prawidłowych relacji	2
		Odporność na frustrację	3
		Zaangażowanie w kontaktach społecznych	2
		Umiejętność rozwiązywania swoich problemów	4
4.	Ogólny stan zdrowia	Profilaktyka uzależnień	6
		Profilaktyka zdrowotna	4
5.	Higiena osobista	Prawidłowe nawyki higieniczne	2

7.3. W sferze zaradności osobistej i samodzielności, postępy w roku sprawozdawczym, poczyniło 13 osób.

Czynności życia codziennego i ogólna zaradność		
L.p.	Zakres	Liczba uczestników, którzy poczynili postępy
1.	Umiejętność dysponowania pieniędzmi i planowania wydatków	5
2.	Utrzymanie porządku w swoim najbliższym otoczeniu	3
3.	Pranie odzieży	1
4.	Ubierani się stosownie do pogody	1
5.	Samodzielne poruszanie się w terenie	1
6.	Trening czynności życia codziennego	2

8. Informacja o decyzjach podjętych przez Radę Programową po ocenie kompleksowej realizacji Indywidualnych Programów Rehabilitacji uczestników

Rada Programowa w 2020 roku dokonała kompleksowej oceny 20-tu uczestników. W stosunku do 6-ciu osób podjęto decyzję o przedłużeniu uczestnictwa w terapii ze względu na okresowy brak możliwości podjęcia zatrudnienia. Jednej osobie przedłużono uczestnictwo w WTZ ze względu na okresowy brak możliwości skierowania do ośrodka wsparcia, natomiast w przypadku pozostałych 13-tu osób, Rada Programowa podjęła decyzję o przedłużeniu ich uczestnictwa w rehabilitacji w Warsztatach Terapii Zajęciowej, ze względu na pozytywne rokowania co do przyszłych postępów w rehabilitacji.

9. Prowadzona w Warsztatach dokumentacja merytoryczna:

- Regulamin Organizacyjny Warsztatów Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim,
- plany pracy w poszczególnych pracowniach,
- dzienniki zajęć prowadzone przez pracowników WTZ,
- dokumentacja, stanowiąca podstawę do zakwalifikowania osoby z niepełnosprawnością do uczestnictwa w WTZ (podanie o przyjęcie, orzeczenie o stopniu niepełnosprawności),
- dokumentacja z przebiegu treningu ekonomicznego,
- Indywidualne Programy Rehabilitacji,
- półroczne i roczne indywidualne arkusze oceny postępów w rehabilitacji zawodowej i społecznej,
- kompleksowe oceny trzyletnie,
- notatki służbowe,
- opinie psychologiczne,
- sprawozdania roczne z realizacji zadań w poszczególnych pracowniach,
- sprawozdania roczne z działalności rehabilitacyjnej i wykorzystania środków finansowych,
- sprawozdania z poszczególnych treningów lub zadań dodatkowych,
- protokoły ze spotkań Rady Programowej Warsztatów,
- protokoły spotkań członków Rady Programowej z rodzicami/opiekunami prawnymi uczestników.

10. Współpraca z rodzinami lub opiekunami uczestników

10.1. Formy kontaktów i współpraca z rodzinami uczestników zrealizowane w roku sprawozdawczym:

- ze względu na ryzyko zarażenia COVID-19 były to głównie rozmowy telefoniczne,
- w szczególnych przypadkach, indywidualne rozmowy w WTZ.

10.2. Rodzaje pomocy świadczonej rodzinom uczestników:

- pomoc w rozwiązywaniu spraw dotyczących zdrowia uczestników Warsztatów i zmniejszających skutki ich niepełnosprawności,
- pomoc przy rozwiązywaniu życiowych problemów rodziny,
- udzielanie informacji o przysługujących prawach,
- udzielanie informacji o możliwościach otrzymania pomocy finansowej ze środków PFRON w ramach programów celowych i zadań zleconych samorządom terytorialnym oraz pomoc w przygotowaniu stosownych wniosków. W roku sprawozdawczym głównie z programu „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi”.

10.3. Uczestnictwo rodziców i opiekunów uczestników w życiu Warsztatów:

- praca w Radzie Rodziców.

11. Współpraca z organizacjami i środowiskiem lokalnym

Warsztaty Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim w roku sprawozdawczym współpracowały z:

- samorządami na szczeblu gminy, powiatu i województwa;
- wójtami i sołtysami,
- instytucjami działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnością,
- Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Krośnie Odrzańskim,
- Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Dąbiu,
- Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Bytnicy,
- Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Maszewie,
- Warsztatami Terapii Zajęciowej z województwa lubuskiego,
- Warsztatami Terapii Zajęciowej z innych województw,

- Ogólnopolskim Forum Warsztatów Terapii Zajęciowej,
- Powiatowym Ośrodkiem Wsparcia „Integracja” w Krośnie Odrzańskim i Gubinie,
- Domem Pomocy Społecznej w Szczawnie,
- Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- Lubuskim Oddziałem PFRON,
- lokalnymi mediami.

12. Pozyskane środki zewnętrzne w ramach współpracy z instytucjami, organizacjami i środowiskiem lokalnym:

- grant na zakup wyposażenia i środków do dezynfekcji pomieszczeń i rąk:
 - **7.560,00 zł** z PFRON w ramach funduszy UE, w kwocie;
- środki finansowe na pokrycie kosztów remontu WTZ (wyremontowanie dachu, pracowni gospodarstwa domowego oraz świetlicy) w kwocie **85.418,84 zł**, w tym:
 - **45.864,26 zł** ze środków PFRON,
 - **39.554,58 zł** ze środków Gminy Krosno Odrzańskie;
- na realizację programu pn. „Zajęcia Klubowe w WTZ” od 1 lutego 2020 do 31 stycznia 2021 roku:
 - **59.400,00 zł** ze środków PFRON.